

1. GİRİŞ

Türkiye; iklim ve toprak yapısı bakımından tarıma çok elverişli bir ülke durumundadır. Özellikle planlı dönemde tüm sanayileşme çabalarına karşın tarım sektörü ülkemiz ve ekonomisi içinde hala önemli bir yere sahiptir. Genel ekonomi ve nüfus varlığı açısından ana sektör olarak yerini korumaktadır. Nitekim, 1987 yılı verilerine göre; Türkiye nüfusunun % 46'sı (DiE, 1987) kırsal kesimde oturmakta ve tarımla uğraşmaktadır. GSMH'nin % 18,7'sini oluşturan bu sektörün dışsattım içerisindeki payı da önemlidir. 1984 yılında % 24,5, 1985'de % 20, 1987'de % 18 ve 1988'de tekrar % 20 dolaylarındadır. (Dış Ticaret İstatistikleri, 1988). Son yıllarda ülkemizde modern tarım yönetimlerinin uygulanması, sulama alanlarının genişletilmesi, gübreleme, kaliteli tohumluk ve makine kullanılması, tarımsal mücadele uygulamalarının yaygınlaştırılması ve tarımsal kredilerin genişletilmesi gibi faktörlerin tarımsal üretimin artırılmasında etkili olduğu bir gerçektir. Ancak, ulaşılan düzey yeterli değildir. Zira 2000 yılında 70 milyonu aşacağı tahmin edilen nüfusumuzun bugünkü standartlarda beslenebilmesi ve diğer gereksinimlerini sağlayabilmesi için tarımsal üretimin en az bugünkünün iki katına yükseltilmesi gerekmektedir.

Tarımsal üretim ise, köy adını verdiğimiz küçük yerleşim birimlerinde gerçekleştirilmektedir. Köylerin yaşam biçimleri, sosyal ve ekonomik yapıları tarımsal üretim üzerine etkili olmaktadır. Bu nedenle köy monografileri, köylerin ekonomik ve sosyal yapılarını ortaya koyması açısından önem taşımaktadır. Beyşehir ilçesine bağlı Çiftlik köyü üzerinde de bu amaçla çalışılmış ve köyün yapısı, etkinlikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmada; köyün yeri ve konumu, iklim ve bitki örtüsü, yerleşme ve konut şekilleri, nüfus ve nüfus hareketleri, toplumsal yapı, ekonomik yapı üzerinde çalışılmıştır.

Daha önce bu araştırma ile dolaylı olarak ilgili, çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların bazıları aşağıda verilmiştir.

Planck. (1971), Türkiye'de kırsal alanlardaki sosyal ve ekonomik yapıyı araştırmıştır.

Planck. (1972), Yine Türkiye Adana ilinde kırsal kalkınma ve sorunları üzerinde bir araştırma yapmıştır.

*Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, KONYA

Bülbül. (1973), Adana Ovası tarım işletmelerinin ekonomik yapısı finansman ve kredi sorunları üzerine bir araştırma yapmıştır. Sosyal. (1976), Çukurova bölgesi'nde tarım işletmelerinin sosyal ve ekonomik yapılarını ortaya koyarak, onların sorunlarına değinmiştir. Tütengil. (1977), Kırsal Türkiye'nin yapısı ve sorunları üzerinde bir araştırma yapmış ve öneriler geliştirmiştir.

2. MATERYAL VE METOD

Araştırmanın temel materyalini, Konya İli Beyşehir ilçesine bağlı Çiftlik köyünden anket yolu ile toplanan bilgiler oluşturmaktadır. Bunun yanısıra Tarım Orman ve Köyleri Bakanlığına bağlı Köy Hizmetleri 2.Bölge Müdürlüğü Çiftçi Eğitim Servisi kayıtlarından yararlanılmıştır. Ayrıca, köyde sözü geçen, önder kişilerden de bilgiler alınmıştır. veriler 1986-1987 dönemini kapsamakta olup, anket uygulaması 1987 Temmuz ayı'nda gerçekleştirilmiştir.

Araştırma alanı olarak seçilen Çiftlik köyünde her bir aile reisi ile görüşülmüş ve hazırlanan anket formları doldurulmuştur.

Köyde görüşme yapılacak ailelerin işletme arazisi genişlikleri çeşitli tabakalar düzenlenerek incelenmiş, frekans dağılımları da dikkate alınarak 4 tabaka oluşturulması uygun görülmüştür. bu tabakaların sınırları 1-100, 101-200, 201-500, 501 dekadardan büyük olarak saptanmıştır.

Hesaplamalarda % 10 hata payı ve % 99 güvenilirlik sınırları içerisinde çalışılmıştır. Buna göre araştırma alanında 31 hane örnek hacmi olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu işletmelerin tabaka gruplarına göre dağıtımı tabakaların birim sayısı ve standart sapma ağırlığına göre yapılmaktadır. (Yamane, 1967).

Araştırma bölgesinde bulunan ailelerin arazi genişlik grupları itibariyle dağılımları ve örnek işletme sayıları Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1 : Araştırma Bölgesinde Bulunan Ailelerin Araştırma Genişlik Grupları İtibariyle Dağılımları ve Her Gruptan Belirlenen Örnek Aile Sayısı

Arazi Genişlik Grupları(dekar)	Örnek Aile sayısı
1-100	11
101-200	12
201-500	6
500-+	2
Toplam	31

Araştırmanın temel verilerini oluşturacak bilgilerin elde edilmesinde ve değerlendirilmesinde olabilecek hataları en az düzeyde tutabilmek amacıyla anket ve bilgilerin dökümü ile değerlendirilmesi çalışmaları, Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümünden alınan bilgilerle tamamlanmıştır.

3. Araştırma Bulguları Tartışma Ve Sonuçlar

3.1. Köy Üzerindeki Genel Bilgiler

3.1.1. Köyün Yeri Ve Konumu

Çiftlik köyü Konya ili Beyşehir ilçesine bağlı muhtarlık bir köydür. Köy İzmir-İsparta yoluna 1 km uzaklıkta güneyi, batısı ve güneybatısı ay şeklinde Beyşehir gölü ile çevrilmiştir. Gölün arka bölümünde hemen Toros dağları yer almaktadır. Güneyde Çiftlik köyüne en yakın yerleşme yeri 12 km uzaklıktaki Gölbaşı (Kıstıvan) köyüdür.

3.1.2. İklim Ve Bitki örtüsü

Bölge akdeniz ikliminin etkisi altındadır. Fakat, kışın karasal iklime yakın bir özellik göstermesine rağmen gölün etkisi ile fazla kar tabakası tutmamaktadır. Konya ilinde ortalama yıllık yağış miktarı 300-760 mm arasında değişmekte, Beyşehir ilçesinin yıllık yağış ortalaması 388-700 mm arasında bulunmaktadır.

Çiftlik köyü doğal bitki örtüsünden yoksundur. Dikilerek yetiştirilen meyva ağaçları dışında köy topraklarında ağaç yoktur. Köy sınırlarının hemen arkasında tahıl tarlaları yer almaktadır.

3.1.3. Yerleşme Tarihçesi

Köy halkını, Antalya "Karakoyunlu" ve "Honamlı" aşiret üyeleri oluşturmaktadır.

Bu aşiretler 1930 yılında Beyşehir gölü etrafına gelerek Çiftlik köyünde yerleşik hayata geçmişlerdir. Köy halkı yerleşik hayata geçtikten sonra, hayvancılığın yanında 20. yüzyılın başlarında tarla ürünlerinin önem kazanmasına neden olmuştur.

3.1.4. Yerleşme Ve Konut Şekilleri

Çiftlik köyünde meskenler birbirlerine çok yakın olarak kuruldukları için köyün yerleşme şekli "toplu köy" görünümündedir. Köyün orta yerinde boş bir alan (köy meydanı) bulunmakta ve köydeki tüm esnaf ve sanatkarların işyerleri ile cami, kahve gibi sosyal kuruluşlarda bu merkezde toplanmıştır. Öte yandan Çiftlik'te düzenli köy içi yol ağı görülmemesi ve meskenler arasındaki boşlukların yol olarak kullanılması, köyün "plansız" bir görünüm kazanmasına neden olmuştur.

Çiftlik köyünde meskenler çift katlıdır. üst katta yatak odası, oturma odası ve sofa bulunmakta, alt kat ise, kiler ve mutfak amacıyla kullanılmaktadır. Ahır, samanlık, ambar, v.b. eklentiler genellikle meskenlerden ayrı olarak düzenlenmiştir.

Meskenlerin iç bölmeleri arasında genellikle mutfak bulunmasına karşın, evlerde banyo ihtiyacı için özel bir bölüm yapılmamıştır. Hela ise genellikle meskenlerin dışında (avlu içinde) yer almaktadır. Köyün çatı konstrüksiyonu "beşik çatı" şeklindedir. Meskenlerin inşaatında genellikle taş ve tuğla malzemenin kullanıldığı dikkati çekmektedir.

4. Nüfus Ve Nüfus Hareketleri

4.1. Nüfus Ve Nüfus Artışı

1960-1985 yılları arasında çiftlik köyü nüfusundaki gelişmeler Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge:2 yıllara göre nüfus ve nüfus endeks (1965-1985)

Yıllar	Nüfus Sayısı	Endeks
1965	165	100,00
1970	119	72,12
1975	139	84,24
1980	179	108,48
1985	239	144,85

Kaynak: D.I.E. Genel Nüfus Sayımı Sonuçları

Çizelgenin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi 1965 yılında 165 kişi olan köy nüfusu 1985 yılında % 44,85 artışla 239 kişi olmuştur.

4.2. Nüfusun Cinsiyet Ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Çiftlik köyünde nüfusun cinsiyete göre dağılımı Çizelge 3'de gösterilmiştir.

Çizelge:3 incelenen Ailelerde Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı (1985)

Cinsiyet	Nüfus	
	Sayısı	%
Erkek	110	46,02
Kadın	129	53,98
Toplam	239	100,00

Çizelge 3'de görüldüğü gibi araştırma kapsamına alınan ailelerde 110 erkek (% 46,02) nüfusa karşın, 129 (% 53,98) kadın nüfus vardır. Kırsal Türkiye'de (2000 nüfuslu yerleşmelerde) de kadınların oranı (% 50,6) erkeklerden fazladır.

Çiftlik köyünde nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı Çizelge 4'de verilmiştir.

Çizelge:4 İncelenen Ailelerde Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (1985)

Yaş grupları	Nüfus Sayısı	%
0-14	65,00	27,20
15-64	147,00	61,51
65-+	27,00	11,29
Toplam	239	100,00

Çizelge 4'ün incelenmesinden anlaşılacağı gibi, köyde iktisaden faal nüfus Türkiye ortalamasının (% 56,6) üzerindedir. Köyde çalışabilir her nüfusa düşen bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının (% 76,2) altındadır. Nitekim, köydeki genç ve yaşlı nüfusun iktisaden faal nüfusa olan bağımlılık oranı % 54,5 olarak bulunmuştur. Buna göre çiftlikte çalışabilir yaştaki her nüfusa 0,55 bağımlı nüfus düşmektedir. Köyden kente göç yoktur. Yalnız, Beyşehir'e günübürlük gidenler fazladır.

5. TOPLUMSAL YAPİ

5.1. Aile Yapısı

Ülkemiz köylerinde anne, baba ve bekar çocuklardan oluşan "çekirdek aile" tipi egemen olduğu görülmektedir (Timur, 1972, s. 31). Bu durum incelenen ailelerde de kendisini göstermektedir.

Çizelge:5 İncelenen Ailelerde Aile Biçimleri (1978)

Aile Biçimi	Aile Sayısı	%
Çekirdek Aile	18	58,06
Geniş Aile	10	32,26
Parçalanmış Aile	3	9,68
Toplam	31	100,00

Çiftlik köyünde incelenen 31 ailede toplam 239 kişi yaşamakta ve aile başına ortalama 7,7 kişi düşmektedir.

İncelenen ailelerde eş seçimi konusunda aile büyüklerinin

kararı ve bu karara çocukların rıza göstermesi şeklinde yapılmaktadır. (% 59,3). Ancak, kadınların eş seçiminde ailenin kararının etkisi daha fazla olmaktadır (% 70). Öte yandan Çiftlik köyünde köy içi evliliği % 53, yakın akraba evliliği % 30 oranında bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde ilk evlenme yaşı kadınlar için 17,5, erkekler için 20,8 olarak bulunmuştur. Evlenme yaşı ile ilgili bir başka konu ise, önce büyük çocukların evlendirilmesi geleneği bugünde geçerliliğini korumaktadır (% 84,8).

5.2. Önderlik

Çiftlik köyünün toplumsal gelişme ve değişme çabalarında muhtar ve köy ihtiyar meclisi üyelerinin önemli rolleri olmuştur. Köyde yol, elektrik, köy odası, ilkokul gibi işler muhtarlık ya da ihtiyar meclisi üyeliği yapmış kişilerin gayretleri sonucu gerçekleşmiştir.

Köyde örnek çiftçi olarak kabul edilen kişiler yoktur. Bu bakımdan çiftçi tarımla ilgili sorunlarını çoğu kez kendi arasında konuşarak çözümlenmek eğilimindedir.

5.3. Yardımlaşma, Dayanışma, İşbirliği

Çiftlik köyünde yakın akraba ve tanıdıklar arasında karşılıklı yardımlaşma ve kişiye ait bir işte elbirliği ile ücretsiz çalışma "imece" örneklerine bugün de rastlanmaktadır.

Köy halkı köylerine ilişkin sorunların neler olduğu bilinci içinde ve köyün yararına yapılan işlere katılma eğilimindedir.

6. EKONOMİK YAPI

6.1. Tarım Durumu

Köyde 1987 yılı itibariyle 1900 dekar arazide üretim yapılmakta olup, yetiştirilen ürünler buğday, arpa, yulaf, nohut, mercimek, fasulye, pancar ve ayçiçeğidir.

Çiftlik köyünde toprak sahibi 25 ailenin arazi varlığı Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelgenin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi incelenen ailelerin % 80'inin özmülk arazi genişliği 1-200 dekar arasında değişmekte, % 12'si 201-500 dekar ve % 8'i 500 dekarın üzerinde araziye sahip bulunmaktadır. Köyde 6 aile topraksız olup, ortağa ve icara arazi ekmektedirler.

Çizelge:6 Arazi Varlığı (1987)

Arazi Genişliği	Aile Sayısı	%
1-100	10	40,00
101-200	10	40,00
201-500	3	12,00
500-+	2	8,00
Toplam	25	100,00

Köyde ayrıca, 110 dekar arazi maliyeye ait olup, köylüye icara verilmektedir. Köy tüzel kişiliğine ait olan 44 dekar alandan elde edilen gelir, köyün kalkınması için kullanılmaktadır.

Köyde gübre kullanımı 1960'lı yıllarda, traktör ve tarımsal savaş ilaçları 1964'den itibaren yoğunlaşmıştır. Dekara buğday verimi 750 kg/da, arpa verimi 900 kg/da, nohut verimi 600 kg/da, mercimek verimi 225 kg/da ve yulaf verimi 1050 kg/da'dır.

Çiftlik köyünün 1987 yılında hayvan varlığı yaklaşık 420 koyun, 90 inek, 20 keçi, 6 at, 350 kanatlı olarak belirtilmiştir.

Bitkisel üretim pazar için yapılmakta, hayvansal üretim ise, aile ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmaktadır.

7. KÖYDE ALTYAPI VE KAMUSAL HİZMETLER

7.1. Ulaşım ve Haberleşme

Çiftlik köyü Beyşehir ilçesine 6 km uzaklıktadır. Bu yolun 5 km'si asfalt olup, İzmir-İsparta yoludur. 1 km. köy yolu ise, stabilize yol niteliğindedir. Köyün yolu, yılın her ayında ulaşım açıktır. Köye gününbirlik işleyen otobüs ve minibüs yoktur. Ulaşım her ailenin traktörü, arabası, kamyonu ile ihtiyaca göre karşılanmaktadır. Köyde PTT bulunmamakta, haftada bir kez postacı gelmektedir.

7.2. İçme Suyu

Köyün içme suyu köye 600 m. uzaklıktaki kuyudan sağlanmakta, kuyu her iki yılda bir köy halkı tarafından temizlenmektedir. Kullanma suyu her evin bahçesinde bulunan kuyulardan karşılanmaktadır.

7.3. Elektrik

Köy 1973'de elektriğe kavuşmuştur. Elektriğin köye girmesi ile evlerde televizyon, teyp, buzdolabı, çamaşır makinesi kullanımı

yaygınlaşmıştır.

7.4. Sağlık Hizmetleri

Köyde sağlık evi bulunmaktadır. Ancak, sağlık kontrollerini her üç ayda bir köye gelen ebe yapmaktadır. Bunun dışında köylü sağlık sorunlarını Beyşehir ilçesinden veya Konya ili'nden karşılamaktadır.

7.5. Eğitim Hizmetleri

Köyde 1977 yılında bir evde geçici olarak ilkokul açılmış ve 1980'de ilkokul yaptırılarak eğitime devam edilmiştir.

Köyde ortaokul ve lise yoktur. Bunun için Beyşehir ilçesinden yararlanılmaktadır.

İlkokula devam eden kız ve erkek öğrenci sayılarında bir eşitlik olduğu, köyde kız çocukların okula gönderilmemesi gibi bir durumun söz konusu olmadığı görüşme yapılan öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Köyde öğretmenler için bir tane lojman bulunmaktadır.

8. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

İncelenen Çiftlik köyü, köy olarak anılmakla beraber, Anadolu'nun çoğu kırsal yerleşmelerinde bilinen ölçüler içinde bir köy değildir.

Gerçekten Çiftlik köyü "köy-kent" niteliğinde bir yerleşme birimidir. Kuşkusuz, köyün gelişme sürecinde yerleşme büyüklüğü ve kente yakınlık gibi faktörler etkili olmuştur. Yalnız, köyün şehire oldukça yakın olması, ortaokul ve lise'nin kurulmasını olumsuz yönde etkilemiştir. Köyde radyo, televizyon gibi kitle haberleşme araçlarının kullanımı son yıllarda oldukça yaygınlaşmıştır. Tarımsal girdi kullanma düzeyi oldukça yüksek olup, köyün tüm arazilerinin işlenmesinde traktör gücünden yararlanılmaktadır. Tarla bitkileri yetiştiriciliği yanında sebze ve bahçe yetiştiriciliği yapılmakta, beyşehir gölünde balıkçılık yapılmaktadır.

Çiftlik köyünde Devlet-Köylü işbirliğinin ve köyün yararına yapılacak işlere "imece" yoluyla katılmanın en güzel örneklerine rastlanmıştır. Köylerimizde var olan bu dayanışma ve işbirliği potansiyeli (DPT.1970,s.133-137) iyi bir şekilde organize edilebilirse, köy kalkınma çabalarımıza önemli ölçüde katkısı olacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- DPT.,1970. "Türk Köyü'nde Modernleşme Eğilimleri" Rapor İ. Ankara
-,1979. "Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)", Yayın No. DPT. 1664
Ankara
-,1982. "Genel Sosyoloji", ist. univ. Yay. No 1406, istanbul
- Sosyal, M., 1986. "Köy Sosyolojisi" Ç.U.Ziraat Fak. Ders Notu Yayınları No:173
Adana
- Türkdoğan, O. 1977 "Köy Sosyolojisinin Temel Sorunları", Gen.2.Baskı istanbul -
- Tütengil, O.C.,1977. "Kırsal Türkiye'nin Yapısı Ve Sorunları" 2.Baskı, 100
Soruda Dizisi 45 istanbul
- Yamane, T.,(1967). Elementary Sampling Theory Prentice. Hallinc., Englewood
Cliffs,N.J., U.S.A